

MUZIKALE KRONIEK

Bach-Händel Herdenking door de Christelijke Oratorium-Vereeniging te Utrecht.

Op zeer waardige wijze heeft de C. O. V. te Utrecht deelgenomen bij haar 29ste uitvoering aan de herdenking van den 250sten geboortedag van Bach en Händel. Door de restauratie van de Buurkerk moest dit concert plaats vinden in de Nicolaïkerk. Het gebruik van de concertzaal was uitgesloten, daar naast een tweetal werken voor koor, solisten en orkest ook een tweetal werken op het programma stonden, die een uitgebreid orgel vereischten en dat is helaas slechts bij uitzondering in een concertzaal aanwezig. De tijd was eerlijk verdeeld, eerst Händel's „The Dettingen Te Deum“ (koor en orkest) en zijn Concert voor Orgel en Orkest opus 7 no. 4 (D mol), daarna Bach's „Preludium en Tripelfuga“ in Es groot (Peters band 3 no. 1) gevolgd door zijn „Magnificat“ voor koor en orkest. Waarlijk een programma dat er wezen mag. De Nederlandsche Bach-vereeniging heeft nu vier jaar geleden ook beide koorwerken gegeven, waarvan ik een bespreking heb gegeven in „de Reformatie“ van 6 Februari 1931. Ik wil dan ook dit keer niet op deze bespreking terug komen, waaruit niet valt af te leiden, dat ik de werken niet van voldoende betekenis acht om er nog eens weer over te schrijven, of dat alles er al van gezegd is. Het leek me juist, dat het „Magnificat“ concert besloot. Dit werk staat naar mijn meening muzikaal hooger dan Händel's „The Dettingen Te Deum“. De wijze waarop beide werken, die aan alle uitvoerenden hooge eischen stellen, werden gebracht, valt zeer te loven. Ik constateer met groote voldoening, dat de Utrechtsche C. O. V. behoort tot de beste koren van ons land. De zeer moeilijke koren, vooral in het „Magnificat“, kwamen goed tot hun recht. In „The Dettingen Te Deum“ liet een heel enkele maal de uitspraak van het Engelsch wat te wenschen over. Ook de solisten: To van der Sluys en Ankie van Wickevoort Crommelin (sopraan), Annie Woud (alt), Michel Gobels (tenor) en Max Kloos (bas) gaven een goede vertolking van hun partijen. Van de instrumentisten mag in het bijzonder wel genoemd de fraaie vertolking van de partij voor trompet, die zeer zware eischen stelt en o, zoo licht het geheel kan bederven, in plaats van zooals hier het geval was een schoone luister bij te zetten.

Het was wel een zeer gelukkige gedachte van de vereeniging om naast de vocale werken een tweetal instrumentale werken van de componisten op haar programma te plaatsen. Immers ook op dat gebied hebben ze veel nagelaten, dat ten volle onze belangstelling waard is. Van Händel hoort men wel vaak een zijner concerten voor orgel bewerkt, maar uiterst zelden komt het voor, dat ze gegeven worden zooals Händel het bedoeld heeft, namelijk als concerten, waar wel is waar het orgel de voornaamste partij heeft, doch ook andere instrumenten een belangrijk aandeel in hebben. De gelegenheid om zulke werken uit te voeren, doet zich niet zoo vaak voor. In de concertzalen treft men gewoonlijk geen orgel aan. Het plaatsen van een orgel, zooals dat gebeurt bij de Mattheus-passion-uitvoering in Naarden, brengt geen uitkomst, daar zoo'n orgel te klein van omvang is om als hoofdinstrument te fungeren in een concert van Händel. Bij het geven van een orgelconcert in een kerk is de belangstelling gewoonlijk niet zoo groot, dat men de onkosten verbonden aan het geven van een concert voor orgel en orkest, met een bezetting zooals Händel die voorschrijft, door de entreegelden kan dekken. Bovendien is de plaatsing van het orgel in de meeste kerken zóó, dat er geen gelegenheid is om de andere medewerkenden zoo op te stellen, dat ze voldoende contact met den concertgeveer-organist hebben. In de Nicolaïkerk nu is het mogelijk door de plaatsing van het orgel, dat het kerkorgel zelfs kon worden gebruikt voor de orgelpartijen in de beide koorwerken. Door den organist, die altijd zijn medewerking verleent bij de uitvoeringen van de C. O. V., werden ook nu de begeleidingspartijen zeer correct vertolkt. Ook hierbij viel te constateeren, dat het kerkorgel moeilijk te vervangen is door een klein tijdelijk opgesteld orgel. Het effect van de orgelpartijen was veel mooier dan ik het ooit heb gehoord bij een uitvoering waar men zich moet tevreden stellen met zoo'n klein orgel. Voor de orgelsoli was nitgenoodigd de welbekende organist van de Kathedraal van Mechelen Flor Peeters. Z'n voordracht van Händel's concert was buitengewoon mooi. Ook de samenwerking met het orkest, bestaande uit 2 hobo's, 3 violen, alt-viool en continuo liet niets te wenschen over. Het deed het verlangen rijzen naar een even ideale uitvoering van de andere concerten van Händel. De vertolking van het welbekende „Es dur Preludium“ van Bach toonde wel de groote virtuositeit van den speler, maar voldeed niet geheel. Het tempo was te vlug in verband met de accoustiek van de kerk. Bij iets

maligen Reformatie-redacteur hebben meegekregen voor hun totaal andere concept.

Wij „De Heraut“ dus serieus werk doen, en een werkelijke bijdrage tot den vrede leveren, dan ondersteune het blad ons, in de reeds jaren geleden door ons publiek uitgesproken bede, dat men voortaan ons „onderonsjes“ zou besparen. Met zoo'n „onderonsje“ hebben wij bedoeld alle van haar laatste motieven geen rekenschap doende vergaderingen. Het is niet onze schuld, dat de toenmalige eind-redacteur van ons blad ertoe gekomen is, in eens het roer om te werpen. Natuurlijk zeggen wij niet, dat zulke besloten vergaderingen zoo iets bedóóld hebben. Ze hadden feitelijk met „De Reformatie“ niets te maken, evenmin als de door Den Haag-West aangeschreven lichamen. Maar „De Reformatie“ had wel met „De Reformatie“ te maken. En een feit is het, dat toen meens het roer omgeworpen is; iedereen kon constateeren, en de redactie heeft goedgevonden dit zelf te constateeren, dat dit gebeurd was. Een feit is ook, dat de toenmalige eind-redacteur ons vertrouwen heeft gevraagd (alsof een kwestie van Calvinisten-organisatie ook maar iets met vertrouwen te maken had); dat hij dus zelf daardoor heeft te verstaan gegeven, dat er niet-publieke besprekingen gehouden zijn, en dat men nu maar met „vertrouwen“ deze zwenking moest aanvaarden.

Wie dus weten wil, waar de schoen begint te wringen, moet niet naar één zondebokje zoeken, doch kan beginnen met heel het gezelschap aan de belangstelling van curatoren en verband-deputaten aan te bevelen, heel het gezelschap, dat indertijd den Calvinistenbond heeft opgericht. Het zal overigens voor curatoren en deputaten wel onbegonnen werk blijven, dit groote gezelschap nog eens bij elkaar te krijgen. Dr Ubink is er bij, en Mevr. Bavinck, en Ds Aalders (J. C.), mitsgaders enkele confessioneelen, plus Christelijk Gereformeerden. Natuurlijk zullen de beide aangewezen colleges wel zoo nuchter zijn voor de eer te bedanken. Zij zullen bedenken, dat indertijd heel de Gereformeerde pers afkeurend sprak (o Den Haag-West), en begrijpen dat een uitnodiging, gericht tot heel dit gezelschap, geen zin zou hebben; en dat bovendien behalve vele kerken ook vele faculteiten er in vertegenwoordigd waren.

Maar zij zullen daarmee tevens de vraag beantwoord hebben, die „De Heraut“ stelt. Er is niemand als de ééne stoute bok aan te wijzen, want de oorzaak ligt bij een gansch groote heerschare van menschen.

Indien men de gangen der polemiek van de laatste jaren nagaat, zal men dus toe moeten geven, dat „De Reformatie“ thetisch begonnen is, dat toen één der redacteurs, de toenmalige eindredacteur, daartegenover antithetisch vervolgd is, en dat daarna de overblijvende redacteurs, althans in den eersten tijd, gewoonweg hun gang gegaan zijn, in het oude Reformatie-spoor zijn voortgelopen, ergo, de oude opvatting, zeer thetisch, en ook zeer irenisch, en zeer oecumenisch, de oude opvatting omtrent den Calvinistenbond zijn blijven voorstaan (ik herhaal althans in de eerste periode). Zoodat de oorzaak van den lateren strijd niet ligt bij hen, die aan deze oude thetische gedachte zijn blijven vasthouden, doch bij hen, die ze hebben verlaten. Misschien hebben zij vermoed, dat alle redacteurs van „De Reformatie“ vandaag hun blad zouden laten verdedigen wat het gister had bestreden, en omgekeerd. Maar dit is dan verkeerd gezien geweest. „De Reformatie“ heeft in de eerste jaren van haar bestaan niet voor niets de narigheid beleefd, dat ja-en-neen in het blad elkaar verdrongen. Herhaaldelijk is daarom later beloofd, dat dat nu uit zou zijn. En daaraan — dat is wel zeer irenisch dus — heeft het blad zich tenslotte gehouden.

De al te eenvoudige vingerwijzing van „De Heraut“ wordt dus op dit beslissende punt door ons afgewezen. Wij moeten elkander maar eens goed in de oogen zien; want dat geeft den vrede. De doofpot geeft hem niet. Voor zoover in besloten vergaderingen de diplomatie den weg afenijdt of bemoeilijkt, dien de profetie heeft te gaan, leveren de onmiddellijke gevolgen steeds weer een beschamend bewijs van de juistheid der stelling, dat men, in stee van één stout bokje bij de horens te pakken, beter de heele kudde naar buiten kan leiden, roepende tot God en tot de menschen, dat alle ook nóg zoo goed bedoelde diplomatie, welke nalaat of zelfs maar verzuimt: de profetie, nadeelig is. En dat publieke zaken publiek moeten blijven. Een zwakke generatie is daar bang voor; en het gevolg is, dat zij ALDOOR in polemiek van kleinen stijl wegzinkt, en ondergaat. Een sterke generatie is er niet bang voor, ze roept om een godsdienst-gesprek en komt zóó tot den vrede.

De volgende week hopen wij verder te gaan. Nog eens: wij spraken hier slechts over wat reeds publiek was.

K. S.

Inzake de kerk.

VI. Gelijk reeds gezegd is, wordt de kerk elken dag vergaderd (bijeengebracht) door den leven-

den Heer (Kurios) Christus Jezus. Dit vergaderen geschiedt dagelijks in den onvoltooid tegenwoordigen tijd. Elke onderscheiding tusschen „wezen“ en „wel-wezen“, tusschen „zichtbare“ en „onzichtbare“ kerk, tusschen kerk „als organisme“ en „als instituut“ is vals, en fataal, indien zij de dagelijks in onvoltooid-tegenwoordigen tijd geschiedende samen-kóms der geloovigen losmaakt (abstraheert) van de eveneens dagelijks in onvoltooid-tegenwoordigen tijd zich voortzettende samen-trékking der geloovigen door Jezus Christus (de congregatie der geloovigen).

VII. Christus' samen-trekkings-werk is het dagelijksch voorwerp van Zijn gebed, en de dagelijksche verhooring van dat gebed. Het is dus de weg tot voltooiing der wereld; men is alleen dan Zijn mede-arbeider, en dus ook alleen dan „social“, als men den konkreten kerk-vergaderings-arbeid, zoover het geloof zien kan, in gehoorzaamheid aan Zijn gebod volbrengt. Alleen Zijn geopenbaarde Woord toch geeft ons de lijnen aan, waarlangs Zijn gebed zich beweegt en den Vader bewegen wil, en beweegt, tot het bewegen-van-ons.

VIII. Elke fixatie van een kerk-formatie, waarbij tot principe van het samenkomen en samenhouden der geloovigen genomen wordt hetzij de uitverkiezing, of het geloof, of de aanwijsbare heiligmaking van den enkeling, alsof dit „gecultiveerd“, „verzorgd“, „versterkt“ worden moest, zonder dat gevraagd wordt naar het actueele mede-arbeiderschap met den kerk-vergaderenden Christus is derhalve ongehoorzaamheid. Gelijk gezinsvorming niet afhankelijk mag zijn van de vraag; hoe krijgt de aanwezige gezinsgemeenschap rust in haar naar binnen gekeerde zelfbehagen, doch geschieden moet met de begeerte, dat God de massa van Zijn kinderen uit ons voortbrengt, zoo moet elke kerkformatie, instee van te vragen, hoe de ergens aanwezige gemeenschap van geloovigen rust vinde in haar gegeven samen-zijn, zich steeds weer laten bepalen door de vraag: hoe Christus de massa Zijner uitverkorenen uit en door ons vergadert.

IX. Hierdoor is de opvatting van de kerk als „Heils-anstalt“ absoluut veroordeeld.

X. Hierdoor is tevens als konstitutief „kenmerk“ der kerk van den eersten rang erkend de wil, en de daad van het vergaderen der geloovigen tot één lichaam. Oecumenisch-willen is primair kenmerk der kerk; de vraag, hoe en wanneer de kerk-formatie werkelijk oecumenisch is, zal alleen te beantwoorden zijn door den bekend gemaakten, geopenbaarden, uitgedrukten wil van God.

K. S.

Spreekuren voor huwelijks- en gezinsmoeilijkheden.

De heeren Ds A. Adriani; Mr P. B. Bouman; Mr F. J. Brevet; Ds D. J. Couvée; Dr H. J. Eykman; A. Hijmans, Arts; Mr T. de Jong; Dr J. F. Landwehr; M. Oudkerk, Arts; H. W. Prillewitz, Arts; Dr C. Ph. Schokking; Dr G. Brillenburg Wurth en Ds W. A. Zeydner, overtuigd zijnde, dat velen geen weg meer weten in allerlei huwelijks- en gezinsmoeilijkheden, en eveneens, dat in dezen nood alleen bij het licht van den Bijbel een uitweg gevonden kan worden, stellen zich ten doel, zooveel mogelijk hierin hulp te bieden. Daartoe hebben zij spreekuren ingesteld voor huwelijks- en gezinsmoeilijkheden, waar zij gelegenheid zullen geven op strikt vertrouwelijke wijze vragen te bespreken op het gebied van verlovings, huwelijks, gezinsvorming, echtscheiding, opvoeding van moeilijke kinderen, enz. Bovendien zullen zij na 1 Juni a.s. op alle werkdagen nader te announceeren spreekuren houden aan een bepaald adres, waar ieder toegang heeft. Zij nodigen allen, die met deze moeilijkheden in aanraking komen, uit, menschen, die raad noodig hebben, naar hen te verwijzen.

• • •

Wij hebben voor deze poging zeer veel respect. Alleen rijst de vraag, of de verscheidene sprekers het eens zijn met elkander, over de ethische vragen, die op dit gebied zich voordoen. Er zijn natuurlijk meer kanten aan deze kwestie, maar wij zouden niet graag, door het wijzen op moeilijkheden, de betekenis van een dergelijk bericht verzwakken willen. Mogelijk wekt het ook elders actie.

K. S.

Brochure Ds Both.

Aan deze brochure wijdde ik enkele losse artikelen. Omdat van Dr Kraan toezegging ontvangen werd voor enkele artikelen over de Buchman-beweging, lijkt het mij beter, zelf mijn artikelen over ds Boths geschrift af te breken. Dr Kraans artikelen zien we met belangstelling tegemoet.

K. S.